

Kaupunginvaltuusto	§ 11	04.02.2019
Kaupunginhallitus	§ 54	11.02.2019
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	§ 19	27.02.2019

Varavaltuutettu Saija Porramon ym. valtuustoaloite luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta Naantalissa

83/00.07.01/2019

Kaupunginvaltuusto 04.02.2019 § 11

Varavaltuutettu Saija Porramo luki ja jätti valtuuston kokouksessa seuraavan viiden valtuutetun allekirjoittaman aloitekirjelmän:

"Suomi on allekirjoittanut kansainvälisen Rion biodiversiteettisopimuksen vuonna 1992. Sopimus velvoittaa huolehtimaan elinympäristön monimuotoisuudesta. Kansallisella tasolla kunnan tehtävä on alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on uhka myös ihmisen tulevaisuudelle. Suomessa metsät ovat merkittävä elinympäristö noin 20 000 eliölajille. Näistä 800 on luokiteltu uhanalaisiksi, ja toiset 800 ovat vaarassa päätyä uhanalaisten listalle. Merkittävimmät syyt uhanalaistumiselle ovat elinympäristöjen tuhoutuminen ja muuttuminen. Lajistamme köyhtymisen estämiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen parantamiseksi.

Käytännössä tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi metsien käsittelyssä ja säästämällä metsälain erityiset elinympäristöt myös kaava-alueilla. Naantali on luontonsa puolesta poikkeuksellisen rikas ja tämän pitäisi velvoittaa ja kannustaa kaupunkia huolehtimaan myös asuin ympäristön metsien monimuotoisuudesta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää harvinaisten luontotyyppien, kuten jalopuumetsiköiden ja kulttuuriketöjen säilyttämiseen. Samalla edistetään myös asukkaiden viihtyvyyttä ja alueen kiinnostavuutta matkailijoiden silmissä.

Koulujen ja päiväkotien ympäristössä luonnontilaiset metsät ovat tärkeitä opetus- ja virkistyskohteita. Osassa kouluja tämä on toteutettu hyvin, jopa niin, että käytännössä on erityisiä metsäluokkia (Velkua, Kultaranta). Koulu- ja palveluverkko-suunnittelun yhteydessä on huolehdittava siitä, että kaikilla varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköillä on riittävät mahdollisuudet toteuttaa monipuolista luonto-opetusta ja luontoliikuntaa.

Luonnossa liikkumisen terveysvaikutuksista on saatu viime vuosina runsaasti näyttöä. Monipuolinen luonnonympäristö auttaa immunitetin kehittämisessä, ja jo 20 minuutin metsässä oleskelun on todettu laskevan verenpainetta. Kaavoituksessa tulisikin pyrkiä siihen, että jokaisella olisi monimuotoinen lähimetsä kohtuullisen matkan päässä, jotta luonnon terveyshyödyt saadaan kaupunkilaisten ulottuville helposti.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella esitämme, että kaupungin ympäristöohjelman laadinnassa kiinnitetään erityistä huomiota metsiin pohdittaessa luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä toimia ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi ja Itämeren tilan parantamiseksi."

KAUPUNGINVALTUUSTO:

Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi.

Kaupunginhallitus 11.02.2019 § 54

KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen ympäristö- ja rakennuslautakunnalle valmisteltavaksi sekä mahdollisia toimenpiteitä varten.

KOKOUSKÄSITTELY:

Kaupunginjohtaja täydensi kokouksessa ehdotuksensa kuulu-
maan seuraavasti:

Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen ympäristö- ja rakennuslautakunnalle sekä koulutuslautakunnalle valmisteltavaksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

KAUPUNGINHALLITUS:

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan täydennetyn ehdotuksen ja päätti lähettää valtuustoaloitteen ympäristö- ja rakennuslautakunnalle sekä koulutuslautakunnalle valmisteltavaksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 27.02.2019 § 19

Vs. ympäristöpäällikkö Marjut Taipaleenmäki 18.2.2019:

Laki- ja säädösperusteisia mahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi

Aloitteessa kiinnitetään erityisesti huomiota metsiin pohdittaessa luonnon monimuotoisuuden suojelua ja keinoihin, joilla monimuotoisuus voidaan turvata. Lisäksi esitetään, että erityistä huomiota Naantalissa kiinnitettäisiin harvinaisten luontotyyppien, kuten jalopuumetsiköiden ja kulttuuriketojen suojeluun.

Sekä luonnonsuojelu- että metsälaissa on erilaisia mahdollisuuksia turvata luonnon monimuotoisuutta.

Luonnonsuojelulain yhtenä peruslähtökohtana on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Tätä tavoitetta toteutetaan luonnonsuojelulain nojalla mm. perustamalla luonnonsuojelualueita, rauhoittamalla luonnonmuistomerkkejä, suojelemalla tiettyjen luontotyyppien ominaispiirteitä sekä maise-
maa ja eliölajeja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on luonnonsuojelulain nojalla tehnyt lukuisia luontotyyppejä koskevia päätöksiä, joilla Naantalin alueella säilytetään tiettyjen luontotyyppien ominaispiirteitä. Päätökset koskevat aloitteessakin suojeltaviksi esitettyjä arvokkaita ja monimuotoisia metsiä, joita ovat pähkinäpensaslehdot, tervaleppäkorvet, jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt ja katajakedot. Lisäksi luonnonsuojelulain nojalla perustetuilla luonnonsuojelualueilla (mm. Tamminiemi) on useita uhanalaisia eliölajeja, joiden säilyminen turvataan luonnonsuojelulain mukaisten päätösten avulla.

Metsälain tarkoituksena puolestaan on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Metsälaissa on lueteltu monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä pienialaisia elinympäristöjä, joiden säilymisen yleiset edellytykset turvataan metsänhoidossa.

Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla lukuunottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita eikä oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueilla lukuunottamatta maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitettuja alueita.

Maankäyttö- ja rakennuslain yleisenä tavoitteena on alueiden käytön suunnittelu siten, että luodaan hyvää ja kestävä kehityksen edellyttämää elinympäristöä. Lisäksi suunnittelulla tulee edistää mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyttämistä. Kaavaa laadittaessa tulee selvittää kaavan vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

Niin asema- kuin yleiskaavojenkin tulee perustua riittäviin ja oikein kohdennettuihin luontoselvityksiin. Monimuotoisuuden turvaamisen kannalta keskeistä on uhanalaisten lajien ja luontotyyppien sekä muiden arvokkaiden luontokohteiden kartoittaminen ja huomioon ottaminen kaavoituksessa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Naantalissa tehdään kaavoitusta varten luontoselvitykset, joissa kartoitetaan luonnonsuojelulain mukaiset arvokkaat alueet, kohteet ja lajit sekä metsälain mukaiset monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt. Saatuja tietoja hyödynnetään kaavoissa yhteensovittamalla eri maankäyttömuotoja siten, että luonnotaan arvokkaat alueet voidaan mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Myös metsälakikohteet pyritään säilyttämään, vaikka metsälakia ei sovelletakaan asemakaava- eikä oikeusvaikutteisten yleiskaavojen alueilla.

Arvokkaat metsäympäristöt

Vaikka metsät eivät olisikaan luonnonsuojelulain tai metsälain mukaisia arvokkaita alueita on luonnontilaisilla metsillä suuri arvo paikallisesti, esimerkiksi virkistys- ja opetuskohteina. Lisäksi yhtenäisten metsäalueiden avulla voidaan ehkäistä ja vähentää luonnonalueiden pirstoutumista.

Metsänomistajilla on mahdollisuus tarjota metsäänsä vapaaehtoisin suojelusopimuksiin perustuvaan Metso-ohjelmaan (metsien monimuotoisuusohjelma), jossa korvausta vastaan suojellaan monimuotoisuuden kannalta tärkeitä metsäalueita. Suojelu voi olla määräaikaista tai pysyvää.

Metsillä on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä. Metsät toimivat hiilinieluinä, eli puuston hiilivarasto kasvaa, kun puuston vuotuinen kasvu on suurempi kuin poistuma. Metsät myös tasapainottavat veden kiertoa ja vähentävät ravinteiden valumista vesistöihin.

Edellä lyhyesti esitettyjä ja muita metsän merkitykseen liittyviä asioita käydään tarkemmin ja kattavammin läpi Naantalin kaupungin ympäristöohjelmassa.

Ympäristöohjelma

Aloitteessa esitetään, että kaupungin ympäristöohjelman laadinnassa kiinnitetään erityistä huomiota metsiin pohdittaessa luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä toimia ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi ja Itämeren tilan parantamiseksi.

Paraikaa laadittavassa ympäristöohjelmassa ovat teemoina ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen, Itämerihaaste, kestävä kehityksen mukaiset toimenpiteet kaupungin omassa toiminnassa ja luonnon monimuotoisuusasiat.

Kuten ympäristöohjelman teemoista käy ilmi tarkastellaan metsien suojelua, metsien merkitystä ja monimuotoisuutta sekä suojelukeinoja kaikissa teemoissa. Ohjelmaa tehdään vuorovaikutteisesti eri yhteistyötahojen kanssa.

Lopuksi

Edellä esitettyyn viitaten voidaan todeta, että luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen on lukuisia niin lakiperusteisia kuin vapaaehtoisuuteenkin perustuvia keinoja. Laadittavassa Naantalin kaupungin ympäristöohjelmassa tullaan luonnon monimuotoisuutta ja metsien merkitystä tarkastelemaan tarkemmin ja pohtimaan keinoja monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Ohjelmaa tehdään vuorovaikutteisesti, joten eri intressiryhmillä on mahdollisuus vaikuttaa ohjelman sisältöön.

VS. YMPÄRISTÖPÄÄLLIKKÖ:

Ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle selostusosan mukaisen vastauksen varavaltuutettu Saija Porramon ym. valtuustoaloitteeseen.

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA:

Vs. ympäristöpäällikön ehdotus hyväksyttiin.